

Kəlbəcərin işğalından 23 il ötür

“Kəlbəcər həm təbii sərvətlərlə zənginliyinə görə, həm iqliminin gözəlliyinə görə, həm də orada yaşayan insanların fədakarlığına görə respublikada həmişə çox hörmətə, ehtirama layiq olubdur. Kəlbəcər Azərbaycanın ayrılmaz bir parçasıdır, hissəsidir. Heç şübhəsiz, o gün gələcək ki, Kəlbəcər rayonu Ermənistanın silahlı qüvvələrinin işğalından azad olacaq və Kəlbəcərin vətəndaşları, sakinləri, bizim soydaşlarımız öz yerlərinə, yurdlarına qayıdacaqlar”.

Heydər ƏLİYEV

Dönmədi gəldiyim o yollar geri...

Düz 23 ildir ki, yurd həsrəti ilə döyünən qəbləri ovunduran yeganə təsəlli dövlətin onlara göstərdiyi diqqət və qayğı olub. Heç vaxt ağıllarına da gətirməzdilər ki, nə vaxtsa adları qaçqın və məcburi köçkün kimi çəkiləcək. Nə vaxtsa bu statusla respublikamızın 61 şəhər və rayonunda məskunlaşacaqlar. Həsərət, qubar dolu 23 ili Kəlbəcərsiz yaşayacaqlar.

1988-ci ildən başlayan elan olunmamış müharibədə kəlbəcərlilər qeyrətlə vuruşaraq tərəpən dırnağadək silahlanmış və havadarlarına arxalanan erməniləri öz dədə-baba torpaqlarına yaxın qoymadılar. Lakin daxili intriqalardan, vəzifə uğrunda gedən çəkişmələrdən istifadə edən bədxah qonşular Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimin hərbi birləşmələri və Rusiya hərbiçilərinin köməyi ilə Qarabağın qala qapısı sayılan Kəlbəcəri işğal etdilər. 350 metr hündürlükdə olan Murov yüksəkliyini ələ keçirdilər və bununla da Dağlıq Qarabağla Ermənistan arasında ən yaxın quru yolu açılmış oldu. Məhz bu üstünlükləri əldə etdikdən sonra Ermənistan qısa müddət ərzində Azərbaycanın daha beş rayonunu da işğal etdi. Kəlbəcərin 1936 kvadratkilometr ərazisi, 60 min nəfər əhalisi, 128 kəndi erməni hərbi birləşmələri tərəfindən yerlə yeksan olundu. Qeyri-bərabər döyüşlərdə 55 hərbiçisi və 220 mülki şəxs həlak oldu. Minlərlə sakin yaralandı, 321 nəfər əsir götürüldü.

Həmin dəhşətləri gözləri ilə görən kəlbəcərlilər ölkə rəhbərinin diqqət və qayğısı ilə əhatə olunsalar da, yurd həsrəti onlara heç cür rahatlıq vermir. Bunu 2014-cü ildə Gəncədə məcburi qaçqın və köçkünün üçün salınmış yeni qəsəbəyə köçürülmüş kəlbəcərlilərin dilindən də eşitdik. Onlar yaradılan hər şəraitə görə dövlət başçısına minnətdarlıqlarını bildirdilər. Lakin yurd həsrəti çəkən bu insanların bir arzusu var ki, o da Kəlbəcəre qayıdaraq öz ocaqlarını yenidən alovlandırmaqdır.

Burada yaşayan 15 min məcburi köçkünün həyat şəraiti ilə yaxından tanış olmaq üçün qəsəbəyə yollandıq. İlk görüşdüyümüz Kəlbə-

cər Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının humanitar məsələlər üzrə müavini Aytac Rüstəmzadə oldu. Məcburi köçkünlərin həyat tərzini maraqlandıq. O dedi ki, son illər bu sahədə müəyyən irəliləyişlərə nail olunub. Qaçqınlıq dövrü yaşayan rayon sakinləri öz ata-baba peşələri, əkin-biçin və heyvandarlıqla məşğuldurlar. Hazırda rayonda 3 kəndli-fermer təsərrüfatı var. Onlar üçün 390 hektar torpaq sahəsi ayrılaraq icarəyə verilib. Bundan başqa, ayrı-ayrı adamların öhdəsində ümumilikdə 450 hektar torpaq sahəsi var. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondundan 54 sahibkara 100 min manata yaxın güzəştli kredit ayrılıb. Rayon sakinlərinin işlə təminatında məşğulluq mərkəzi də müəyyən işlər görür. Məsələn, cari ilin ötən üç ayı ərzində mərkəzə müraciət edən 119 nəfər işlə təmin edilib.

Sonra məcburi köçkünlərlə görüşdük. Burada yaradılan şəraitdən razı qaldıqlarını bildiren kəlbəcərlilər dövlət başçısına minnətdarlıq etdilər. Dağlıq Qarabağ müharibəsi zamanı doğma yurdlarından didərgin düşmüş bu insanlar müvəqqəti yaşayış yerlərindən və çadır şəhərciklərindən müasir qəsəbələrə köçürülmələrini dövlətin göstərdiyi yüksək diqqətin bariz nümunəsi kimi dəyərləndirdilər.

Qeyd edək ki, ölkə rəhbərinin yürütdüyü siyasətdə prioritet məsələ olan məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsidir ki, bu gün ölkədə çadır şəhərciyi qalmayıb. İndi onla-

rın əksəri hər cür şəraitlə təmin olunmuş qəsəbələrdə yaşayır. Onların maddi rifah halının yüksəldilməsi üçün bir sıra dövlət proqramları qəbul edilmişdir. Nəticədə öz ata-baba yurdlarından didərgin düşmüş məcburi qaçqın və köçkünlərin həyat şəraiti xeyli yaxşılaşmışdır. Elə burada gördüklerimiz deyilənlərə sübutdur. Hansı qapını döydüksə, xoş təbəssüm gördük. Söhbətlərin əvvəlində də, axırında da dövlət başçısının göstərdiyi qayğıdan danışdı, minnətdarlıq etdilər. Elə Ofeliya Məmmədova kimi.

Qəsəbənin açılışında iştirak edən dövlət başçısı İlham Əliyevin Ofeliya Məmmədovanın mənzilində olması, burada çay süfrəsi arxasında səmimi söhbət etməsi bu gün də ehtiramla xatırlanır. Söhbət zamanı ev sahibəsi o tarixi hadisənin həm özü üçün, həm də övladları üçün unudulmaz xatirəyə çevrildiyini dedi. Fərəhlə dövlət başçısının süfrə arxasında dediklərini təkrarladı: “Söhbət zamanı Prezident vurğuladı ki, 20 ildən artıq işğal çox ağırlıdır, ədalətsizlikdir, insanlara əzab verir. Ancaq bu rəqəm tarix üçün o qədər də böyük vaxt deyil. Biz gələcəyə baxmalıyıq. Vaxt gələcək, Azərbaycanın necə inkişaf etdiyinin şahidi olacağıq. Bu, o qədər də uzaqda deyil. Siz öz ata-baba torpaqlarına qayıdıqdan sonra bu ağır günləri xatırlayacaq, gənc nəsələ nağıl kimi danışacaqsınız”.

Mən bütün kəlbəcərlilər adından Prezident İlham Əliyevə söylədim ki, xalqımız buna inanır. Əda-

lət gec-tez zəfər çalacaq. Yağı düşmənin o vaxt ayılacaq ki, bir millət kimi məhv olub.

Söhbət zamanı Ofeliya Məmmədova onu da əlavə etdi ki, indi güzəranları yaxşıdır. Ailə quran övladları da xoşbəxtlərdir. Müvəqqəti məskunlaşsalar da, onlar buranı da özlərinə doğma hesab edirlər. Tez-tez bir yerə yığışanda ata-baba yurdundan, Kəlbəcərdən danışirlər. Bütün danışığının başında isə Prezident İlham Əliyevin bu mənzildə olması və apardığı səmimi söhbətlər durur.

70 yaşlı Zülfü Orucov da həyat şəraitindən məmnundur. Dövlətin qayğısı ilə bu qəsəbədə ona 4 otaqlı, oğluna 3 otaqlı, qızına isə 2 otaqlı mənzil veriblər. Söhbət zamanı kəlbəcərlili ağsaqqal dedi ki, ömrünü polis sıralarında xidmətdə keçirib. Dörd övladı var. Uzun illər idi ki, Gəncə Dövlət Universitetinin yataxanasında məskunlaşmışdılar. Ailəsi böyük olduğundan çox çətinliklər çəkiblər. İndi onlara verilən geniş və yaraşıqlı mənzil ailənin rahatlığını təmin edib.

Zülfü Orucov 1990-cı illərin əvvəllərində Kəlbəcərdə keçirdiyi ağır günlərdən də danışdı. Söylədi ki, Kəlbəcər işğal olunanadək mövqelərin müdafiəsində dayanıb. Hətta 1991-ci ilin iyununda Kəlbəcərin Ermənistanla sərhəd olan kiçik Alagöllər adlanan yaylaq ərazisində keşikdə olarkən ermənilərin atdıqları qrad mərmisi onun yaxınlığında partlayıb və nəticədə qolundan, qıçından və döş nahiyəsindən yaralanıb. Bir müddət müalicə olunduqdan sonra yenidən Kəlbəcərin müdafiəsinə qayıdıb. Lakin gözləri tutulduğundan təqaüdə çıxıb. Hazırda oğlu Yalçın onun peşəsini davam etdirir.

Zülfü Orucov söhbət zamanı onu da əlavə etdi ki, sağ olsun Prezident. Bizim üçün hər bir şərait yaradıb. Dolanışıqımız da yaxşıdır. Bütün kommunal xərclərimizi dövlət ödəyir. Əlavə yardımlar da alır. Demək olar, heç bir probleminiz yoxdur. Bircə dərdimiz var ki, o da yurd həsrətidir. Ona da tezliklə son qoyular.

Sabir ƏLİYEV,
“Azərbaycan”